

Parlament de la Dra. Elisabeth Bosch, Presidenta de la Comissió d'usuaris de la Biblioteca.

Una vegada més em toca a mi parlar aquí en nom de la Comissió d'Usuaris de la Biblioteca de Física i Química en aquest acte d'inici de curs on, a banda d'inaugurar l'exposició temporal que hem preparat, donem notícia precisa de l'evolució de la col·lecció del Fons Històric que va començar a prendre la forma actual ara fa poc més de dos anys.

En primer lloc cal dir que la pròpia dinàmica d'ordenació del Fons Antic de que disposem ens ha portat a obrir una nova secció a la Biblioteca, que hem situat físicament a la zona d'obres de referència i prop de les vitrines de l'exposició, i que hem anomenat "Collectanea d'autors clàssics". La Collectanea reuneix totes les obres d'autors clàssics disponibles a la Biblioteca, com ara les de Pauling, Einstein, Pasteur, Bohr i d'altres, algunes de les quals eren de difícil localització ja que estaven situades entre els manuals i llibres de text. Ara, classificades per ordre alfabètic d'autors, podem trobar no només els tradicionals "Collected" o "Selected Works" sinó totes les publicacions de cadascun d'aquests autors incloent la seva correspondència si és que la tenim. La nostra intenció és mantenir la Collectanea en contínua revisió i actualització tot esperant que serveixi no només per a localitzar els clàssics amb un esforç mínim sinó també per a fomentar-ne la consulta per part de professors, d'estudiants i de totes les persones interessades.

La mostra de Fons Històric que avui presentem és notablement enriquida respecte la d'ara fa un any amb noves vitrines que apleguen una part representativa dels nous fons que hem incorporat gràcies a la labor continuada de la Comissió Específica en la cerca dels textos científics escampats en diverses ubicacions de la biblioteca universitària. Avui figuren a la nostra prestatgeria alguns textos posteriors a 1820 procedents de la Biblioteca de l'edifici central de la Universitat. 1820 és l'any que marca el límit de l'anomenat Fons de Reserva, els volums del qual es conserven com a col·lecció única. Tot i així, podem contemplar avui a la nostra exposició la *Relación histórica del viage a la América Meridional* d'Antonio de Ulloa publicat a Madrid l'any 1748 o el *Tratado Elemental de Química* de Lavoisier també publicat a Madrid l'any 1798 entre algunes de les obres que el Fons de Reserva ens ha cedit temporalment per a l'ocasió. Com a exemples d'incorporació definitiva de nous textos podem esmentar l'obra de Mateu Orfila i Rotger, *Traité de Médecine Légale* de 1836 i, del mateix autor, la segona edició del manual *Elementos de Química Aplicada a la Medicina, farmacia y artes*, de l'any 1822. També algunes obres procedents d'altres seccions de la biblioteca universitària com ara les *Memoires sur l'électromagnetisme* d'Andrè Marie Ampère publicat l'any 1821 o *La Alquimia en España, escritos inéditos* de José Ramón Luanco publicat l'any 1889 són avui ben ordenades al costat d'altres de similars en temàtica i època i formen part de la nostra col·lecció de Fons Històric.

Ja vàrem anunciar l'any passat l'establiment d'una base de dades on s'hi recullen les fitxes bibliogràfiques d'obres de Física i de Química corresponents al Fons Històric i al Fons de Reserva amb notes explicatives quan cal i, en alguns casos, una petita sinopsi del contingut i imatges digitalitzades

curosament escollides. Avui podem dir que l'*Antiquària Física i Química* conté les fitxes de més de mil volums majoritàriament anteriors a 1920. La labor de recuperació bibliogràfica endegada ha portat també a la incorporació al catàleg electrònic de la Biblioteca Universitària de llibres que fins al moment no hi figuraven i, per tant, eren invisibles. Entre aquests podem esmentar obres de científics tant il·lustres com ara Nicolaj Koperniko, Friar Roger Bacon, Robert Boyle, Humphry Davy, Nicolás Lémer, Galileo Galilei, René Just Häuy, Christian Huygens, Compte de la Cepède i Issac Newton.

En segon lloc, vull presentar l'exposició temporal d'enguany dedicada a la Taula Periòdica dels Elements. La Taula Periòdica, com els Principis de la Termodinàmica o "L'annus mirabilis" d'Einstein objecte de les darreres edicions de l'exposició temporal, és una de les contribucions més eminentes del pensament científic de tots els temps i, alhora, la icona més representativa de la Química. La presentem avui quan fa cent anys de la mort de Mendeléiev, el savi rus que va donar la forma actual a l'ordenació dels elements. Cal afegir que Mendeléiev fou un personatge destacat en el procés de la modernització industrial, econòmica i social en la Rússia zarista del seu temps. A pesar dels molts reconeixements científics internacionals rebuts, la seva candidatura com a membre de l'Acadèmia Imperial de Ciències fou rebutjada quatre vegades. No aconseguí tampoc l'any 1906, per un vot de diferència, el premi Nobel de Química. Diu una llegenda urbana que el vot decisiu fou el d'Arrehnius que s'inclinà per Henry Moissan el descobridor del fluor. L'exposició es complementa amb una amplia mostra de Taules Periòdiques en diferents llengües i un repte als estudiants perquè assignin l'idioma pertinent a cadascuna de les vint-i-set Taules exhibides a l'entrada de la biblioteca.

Vull aprofitar la presència aquí de la Dra. Corominas en representació del Sr. Rector i la presentació de la Taula Magna que ha fet el Sr. Degà, per fer una reivindicació. No és aquesta la primera taula periòdica mural en un aula de la Universitat de Barcelona. A l'antiga aula de Química del Dr. García Banús al pati de lletres, avui aula 111, hi ha un magnífic mural pintat a l'època de la Universitat Autònoma que reclama a crits una restauració. En nom del Dr. Mans que ja fa molt temps que està preocupat pel tema, de la Comissió Específica i de tots els químics i futurs químics formats en aquesta casa em permeto insistir en la urgència d'una restauració ben feta d'aquesta Taula Periòdica.

També, aquest és un any de moltes commemoracions, fa ara un segle que es va publicar el primer fascicle del popular Chemical Abstracts. La nostra biblioteca, que conserva la col·lecció completa d'aquesta base de dades fonamental per al desenvolupament de la Química i de les altres ciències directament relacionades amb ella, és a dir de quasi totes, ha volgut també celebrar aquest aniversari amb una petita mostra que podreu trobar a l'entrada de l'hemeroteca.

Finalment, he d'agrair vivament en nom de la Comissió d'Usuaris l'esforç, dedicació, sensibilitat i encert de la Comissió Específica responsable del que avui presentem. També vull agrair la col·laboració del personal de la Biblioteca, el CRAI, el Departament de Química Inorgànica, la Societat Catalana de

Química, la Societat Catalana de Física, la Facultat de Química i la Facultat de Física el seu suport imprescindible. A tots moltes gràcies.